

ІСТОРІЯ ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ПСИХОЛОГІЧНИХ ВПЛИВІВ США НА РІЗНИХ ЕТАПАХ ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ З ІРАКОМ

Досліджуються головні завдання, об'єкти, форми і технології інформаційно-психологічних впливів США у війні з Іраком на підготовчому, воєнному та повоєнному етапах, розглянуті психологічні операції всіх рівнів та їх перехід на стратегічному рівні у ранг державної політики, проаналізовано повоєнний період з точки зору інформаційно-психологічних впливів.

Ключові слова: інформаційно-психологічний вплив, США, Ірак, психологічні операції, стратегічний, оперативний і тактичний рівні, засоби масової інформації.

Загальноновизнаним серед військових фахівців є факт світової першості США у розробленні теорії і практики інформаційно-психологічного забезпечення бойових дій, яка базується на інформаційно-психологічних впливах. Найбільш масштабно та результативно технології цих впливів використовувалися США у війні з Іраком [1–4]. Але за твердженнями американців ця війна після фази закінчення активних бойових дій перейшла у форму “сучасного повстання” (за аналогією з афганською війною), яке триває значний час без вирішення політичних проблем [5]. Очевидною стала необхідність проведення інформаційно-психологічних впливів як на підготовчому етапі бойових дій, під час них, так і в повоєнний період. Якщо деякі дослідники вивчали активну фазу бойових дій в Іраку в цьому плані, *автор ставить за мету* в рамках даної статті вперше дослідити всі три фази в комплексі.

Актуальність теми нашого дослідження продиктована загостренням інформаційно-психологічного протистояння у сучасних умовах. Другим актуальним чинником є розширення участі Збройних Сил України у миротворчих операціях, а саме участь українських військових підрозділів у складі багатонаціональних сил зі створення умов стабільності та безпеки в Республіці Ірак (2003–2005 рр.).

Підлісний Андрій Романович, кореспондент-організатор, Академія сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного, м. Львів.

© Підлісний А.Р., 2010

Детальний аналіз та вивчення об'єктивних закономірностей і принципів інформаційно-психологічної боротьби на прикладі іракської війни дасть можливість виявити позитивні результати та недоліки, які необхідно врахувати у розвитку воєнних засад і вимог щодо проведення інформаційно-психологічних операцій, а також при створенні відповідної нормативної бази для Збройних Сил України на стадії їх реформування. Вивчення інформаційно-психологічних впливів США у даній війні дозволить визначити основні напрямки протидії аналогічним впливам з боку ймовірного противника на особовий склад Збройних Сил України.

Наукова новизна роботи полягає у проведенні аналізу інформаційно-психологічних впливів не лише у ході бойових дій коаліційних сил, а й під час початкової та кінцевої незавершеної фази цього конфлікту, тобто аналізується інформаційно-підготовчий, основний (активні бойові дії) і повоєнний етапи.

У *ряді праць* вітчизняних фахівців аналізуються бойові дії в Іраку (1991, 2003 р.) з погляду інформаційно-психологічного забезпечення [2, 4, 6, 7]. Але якщо в частині праць аналізуються окремі аспекти проблеми, то інші висвітлюють історію розвитку інформаційно-психологічного забезпечення армії США і використовують як приклад його застосування війну в Іраку. Проте відсутні праці, які б містили комплексний аналіз інформаційно-психологічного забезпечення, починаючи з підготовчого етапу до повного вирішення конфлікту.

Аналіз підготовки та ведення локальних конфліктів у другій половині ХХ ст. показав, що інформаційно-психологічні впливи виходять за межі діяльності тільки військових підрозділів психологічних операцій збройних сил США [2]. Разом із розширенням структури і розповсюдженням функцій на стратегічний рівень до підготовки та здійснення психологічних операцій залучається і вища державна влада. Тому психологічні операції поступово піднімаються до рангу державної політики та спрямовуються на досягнення провідної ролі США у світі й завоювання ними переваги в інформаційній сфері.

Оскільки основним змістом інформаційно-психологічного впливу є психологічні операції, необхідно розглянути напрацювання військових фахівців у цій сфері, а саме “Польовий статут армії США FM 33-1. Психологічні операції”. У ньому психологічні операції визначаються “як планова пропагандистська і психологічна діяльність, яка проводиться в мирний або військовий час і є розрахована на іноземні ворожі, дружні або нейтральні аудиторії, щоб вплинути на їх ставлення і поведінку в сприятливому напрямі для досягнення як політичних, так і військових національних цілей США. Метою психологічних операцій є досягнення цілей військових операцій своїх збройних сил як в мирний, так і у військовий час шляхом різних способів зміни думок, почуттів та відносин, а в кінцевому результаті поведінки груп людей, які є об’єктами психологічних операцій” [9].

Наступні польові статuti FM 33-3 і FM 33-5 “Психологічні операції” були дещо розширені й містили зміни в організаційній структурі частин та підрозділів психологічних операцій. Після аналізу результатів війни у зоні Перської затоки (1991 р.) в грудні 1992 р. вийшла директива Міністра оборони США NTS 3600.1 “Інформаційна війна”, яка містила основні положення концепції інформаційного протиборства. Наступними важливими документами були “Єдина перспектива – 2010”, “Доктрина сумісних дій з проведення інформаційних операцій”, “Єдина перспектива-2020” [10], а також статут збройних сил США FM-100-23 “Миротворчі операції” [11].

Згідно з діючими статутами збройних сил США психологічні операції поділяються на три рівні: стратегічні, оперативні й тактичні. Стратегічні психологічні операції здійснюються в інтересах досягнення довгострокових цілей, які повинні створити сприятливу психологічну обстановку для ведення військових дій і носять, як правило, глобальний характер. Особлива роль у цих операціях відводиться публічній дипломатії, тобто різним методам впливу на іноземну аудиторію з метою переконання її у вірності впроваджуваної політики, намірів та дій американців. Основною формою досягнення цієї мети у війні з Іраком у 1991 р. було використання засобів інформації, які формували громадську думку не лише іракців, а й самих американців та світової спільноти.

Керуючись певними геополітичними причинами, США розпочали війну проти Іраку. Серед цих причин називають боротьбу США за нафтовий регіон, за стратегічно важливий у планетарному значенні та у відношенні комунікативних ланок регіон; за створення стратегічного плацдарму у майбутньому протистоянні з Китаєм, за створення енергетичного важеля впливу на Європу, а також спробу трансформування та адаптації арабського світу до моделі США [12].

Початку бойових дій в операціях “Щит пустелі” і “Буря в пустелі” (1991 р.) передувала низка психологічних операцій стратегічного рівня, які мали за мету підготовку громадської думки в США та світової спільноти про необхідність прямого збройного втручання, політичну ізоляцію Іраку, економічну блокаду Іраку. Ці інформаційно-психологічні впливи проводилися за зовнішньополітичними каналами з посиленням використанням публічної дипломатії, економічних санкцій, інформаційно-пропагандистських кампаній на об’єкти впливу як поза межами США, так і безпосередньо на американців. Їх основною метою було забезпечення підтримки дій багатонаціональних сил стосовно Іраку та укріплення їх позицій з одночасним послабленням позицій ворогуючої сторони.

Засобами здійснення психологічних операцій стратегічного рівня були, головним чином, ЗМІ (преса, радіо, телебачення, інформаційні системи, Інтернет), які висвітлювали виступи президента, міністра оборони та інших високопосадових осіб за вступ у так звану “справедливу війну”, яку Саддам Хусейн зробив неминучою [13]. Разом з тим не менш дієвими були федеральні відомства, такі як ЦРУ та науково-дослідні інститути, спеціальні підрозділи збройних сил США, а також дипломатичний корпус США.

Безпосередньо перед розв’язанням конфлікту в зоні Перської затоки президент Буш з серпня по грудень 1990 р. підписав три директиви, які визначали порядок організації і ведення психологічних операцій на весь період кризи і регламентували діяльність розвідувальних служб, науково-дослідних закладів, які займалися проблемами арабського світу, психологів та ряду армійських органів [14]. За даними газети “Нью-Йорк Таймс”, у цей

же час значно зросла кількість виступів президента, в яких він висловлювався за “справедливу війну”. На етапі підготовки до початку бойових дій одним із головних напрямів інформаційно-психологічних впливів було стратегічне дезінформування, спрямоване на переконання світової громадськості у необхідності вступу коаліційних сил у війну з Іраком. Отримавши в цьому підтримку Ради Безпеки ООН, яка 8 серпня 1990 р. оголосила заяву Іраку про його фактичну анексію Кувейту як таку, що не має законної сили. 17 січня 1991 р. коаліційні сили, діючи згідно із резолюцією Ради Безпеки ООН, завдають перших повітряних ударів по Іраку [15]. Вони, власне, і означали перехід до активної частини операції “Меч пустелі”. Потужні удари були завдані по Багдаду, центрах зв’язку, промислових підприємствах та оборонних об’єктах. Нападу передував ракетний залп із кораблів ВМС США по системі ППО Іраку, містах Багдад і Басра. Військові дії тривали всього 43 дні.

Підстави для посилення інформаційно-психологічних впливів США на Ірак та розробки нових психологічних операцій з’явилися у зв’язку з терористичними атаками 11 вересня 2001 р. на США. Тоді Білий Дім надіслав вказівки усім вищим американським представникам, щоб вони вжили заходів щодо формування позитивної оцінки американської політики і воєнних дій, які країна проводить в Іраку. Білий Дім, Пентагон і управління суспільної дипломатії Державного департаменту сформували потужну стратегічну структуру, діяльність якої зосереджувалася на країнах ісламського світу.

Фактично інформаційний привід розпочати нову війну США проти Іраку тепер було змінено, і він базувався на боротьбі зі світовим тероризмом, який власне і виходить із країн ісламського світу. Саме тут США впроваджували психологічні операції, які класифікуються як стратегічне дезінформування, тобто переконання світової громадськості і самих американців у доцільності ведення воєнних дій у зв’язку з наявністю в Іраку величезної кількості хімічної зброї і необхідності боротьби з тероризмом. Невдовзі після теракту Міністр оборони США Д. Рамсфельд заявляє, що в Іраку знаходяться члени “Аль-Каїди”, і що він володіє

достовірними розвіданими про контакти на високому рівні між Іраком і міжнародною терористичною сіткою. Одночасно поширюються чутки про те, що за розсилкою в офіси США конвертів, які містять бацили сибірської язви, стоїть Багдад. Але незважаючи на значні зусилля публічної дипломатії, промова держсекретаря США К. Пауелла, яка відбулася 5 грудня 2002 р. у Раді Безпеки ООН, не переконала представників-членів Ради Безпеки (Францію і Росію) у необхідності проведення негайних воєнних дій проти Іраку. І це зрозуміло, оскільки Росія мала багатомільярдні нафтові контракти з Іраком і була одним із найбільших постачальників зброї для С. Хусейна; Франція ж була проти, оскільки теж залежала від іракської нафти і продавала Іраку зброю без санкцій ООН. 20 березня 2003 р., коли минув термін ультиматуму президента США Саддаму Хусейну та його сім'ї, відповідно до якого іракський лідер повинен був покинути країну, президент Дж. Буш виступив з телевізійним зверненням до нації, в якому говорив про початок першої стадії воєнної операції в Іраку і попереджав, що війна може бути не такою короткою і легкою, як здавалося раніше. За словами Буша, цю операцію необхідно провести з метою роззброєння Іраку і визволення народу країни.

Інформаційно-психологічний вплив США на підготовчому етапі проведення воєнних дій паралельно із публічною дипломатією передбачав розробку і впровадження інформаційно-психологічних операцій на оперативному рівні. Військові спеціалісти США вважають їх більш успішними, ніж стратегічні психологічні операції. Особливо результативними формами їх впровадження були усне мовлення, друкована пропаганда, радіомовлення, телебачення. Так, ще у вересні 1990 р. в іракських містах почали поширювати листівки із закликами повалення режиму С. Хусейна, який звинувачувався в організації масових вбивств і у геноциді. Ці листівки за силою впливу на моральний дух іракських військовослужбовців поступалися лише повітряним бомбардуванням. І як результат їх дії – 70% іракських військовополонених підтвердили, що саме вони вплинули на їх рішення дезертирувати або здатись у полон [14].

Напередодні бойових дій до 20 березня 2003 р. над територією Іраку було скинуто 40 млн. листівок; за час операції “Свобода Іраку” коаліція поширила 28 млн. листівок, на 5 млн. більше, ніж під час операції “Буря в пустелі” [16]. У них містилися заклики до населення та військовослужбовців ігнорувати накази іракських лідерів, чільників партії “Баас”; погрози ліквідувати іракських військових, які чинитимуть опір, покладання вини за розв’язання війни на Саддама Хусейна. Показовою і дієвою у психологічному аспекті виявилася листівка з таким текстом: “Хто потребує тебе більше? Твоя сім’я чи режим? Повертайся до свого дому і сім’ї”. Пізніше з’явилися листівки з рекомендаціями налаштування на прослуховування американських каналів із зазначенням довжини радіохвиль та часу радіомовлення. Листівки друкувалися арабською мовою, доступною для більшості населення Іраку.

Як і під час операцій “Щит пустелі”, “Буря в пустелі”, так і під час операції “Свобода Іраку”, а також у проміжні періоди інформаційно-психологічний вплив значно зріс за рахунок використання радіопропаганди, яка здійснювалася з використанням усіх можливих засобів. На підрозділи радіоелектронної боротьби було покладено завдання подавлення трансляцій іракської державної радіостанції “Голос Багдаду”. Також широко використовувалися військові засоби зв’язку для входження в радіомережу іракських підрозділів [14]. Активно працювали такі фінансовані американцями як “Радіо свобода Іраку”, “Радіо “SAWA” (Разом), “Аль-Мустакбаль”, “Радіо Nahrain” (Дві ріки), які здійснювали активну підтримку дій коаліції. Ці способи проведення психологічних операцій відносяться до “білої” пропаганди, коли точно відомо ким поширюється інформація.

До категорії «чорної» пропаганди необхідно віднести роботу арабського “Радіо Тікріт”, яке в лютому 2003 р. запевняло слухачів, що є лояльним до діючого режиму іракців, які проживають у районі м. Тікріта. Але вже через кілька тижнів в передачах з’явилася критика існуючого тоді режиму С. Хусейна [17]. Радіопропаганда виявилася надзвичайно дієвим засобом, оскільки вже пізніше четверо із п’яти іракських військовополонених сказали, що слухали передачі радіостанції “Голос Затоки”,

які проводилися спеціалістами 4-ої групи психологічних операцій збройних сил США. Також великий внесок у виконання психологічних операцій зробили американські радіостанції “Bi-Bi-Ci” та “Голос Америки”. Серед фінансованих американцями каналів великої популярності досяг арабський канал “Аль-Арабія”.

Стосовно телеканалів, то активну і привілейовану участь у висвітленні подій в Іраку отримав американський канал CNN, який першим транслював штурм м. Басри. Про заангажоване висвітлення іракської війни цим каналом у світових ЗМІ до сьогодні періодично відбуваються дискусії, але за його допомогою мета інформаційно-психологічного впливу США на американців, на іракців і на світову громадськість була досягнута.

В інформаційно-психологічних операціях широко використовувалася інтернет-мережа. На підготовчому етапі бойових дій підрозділи психологічних операцій США розсилали впливовим і рядовим користувачам Інтернету електронні листи про захист своїх сімей і закликали громадян Іраку не брати участі в розробці та застосуванні зброї масового ураження. Американські фахівці психологічних операцій почали широко використовувати індивідуальні методи інформаційно-психологічних впливів, спрямовані як на ключові фігури політичної та військової еліти Іраку, так і на рядових громадян. Про дієвість цих форм психологічного впливу свідчить той факт, що Ірак на 2 дні у 2003 р. заблокував доступ до Інтернету, що було спровоковано американською e-mail кампанією проти С. Хусейна.

На підготовчому етапі здійснювався масштабний психологічний вплив через поширення відеокaset, в яких рекламувалася міць американської армії, озброєння і техніки, досконалий вишкіл американських військовослужбовців, а також піддавався критиці режим С. Хусейна. Вони поширювалися в сусідніх з Іраком країнах Кувейті та Йорданії, звідки і потрапляли безпосередньо в Ірак.

Під час воєнних дій 2003 р. США з метою здійснення інформаційно-психологічного впливу широко використовували усне мовлення через гучномовці, використовуючи для цього високопрохідні автомобілі та мотоцикли. Вони схиляли іракців до здачі в полон як до єдиної можливості

вижити та дезінформували противника відносно переміщення частин багатонаціональних сил. Трансляція цих повідомлень переривалася східною музикою, що посилювало психологічну дію.

Практикувався своєрідний “зворотній відпуск”: військовополонених, яких спеціально навчали антиіракській пропаганді, відпускали в іракські частини. За словами саудівського генерала Х. Азіза, головним ядром “антисаддамівського повстання” в Іраку стали військовослужбовці розгромленого у Кувейті окупаційного угруповання, які пройшли в американському полоні відповідну підготовку [14].

Після завершення активної фази бойових дій у 2003 р. американські фахівці з психологічних операцій опинилися перед новою для них проблемою. Проведення інформаційно-психологічного впливу США на населення Іраку різко знизилося, оскільки впроваджувані інформаційно-психологічні операції стосувалися підготовчого та бойового періоду. Виник своєрідний інформаційний вакуум, який намагалися заповнити у південній частині країни противники нової влади. Водночас в Іраку починають активізуватися виступи повстанців, які вивчили організацію і тактику збройних сил США і використовували її у боротьбі проти коаліційних сил.

Сьогодні військові фахівці США оцінюють іракську війну як війну “четвертого покоління”, використовуючи термін, який з’явився наприкінці 80-х років ХХ ст. і характеризує динаміку і майбутній напрямок війни [13]. Характерна відмінність війн четвертого покоління від попередніх – вплив на свідомість противника, зміна його політичної позиції на основі національного інтересу. Після закінчення активних бойових дій 2003 р. в Іраку почався перехід війни, за твердженням американських фахівців інформаційно-психологічних операцій, до нової форми “сучасного повстання”, яке тривало довгий час. Аналогічна ситуація спостерігається сьогодні в Афганістані.

1 травня 2003 р. президент США Дж. Буш на палубі авіаносця “Авраам Лінкольн”, який повертався на свою базу після участі в бойових діях, проголосив, що “місія виконана” і війна закінчилася. Очевидно, він мав на увазі завершення активної фази бойових дій в операції “Свобода

Іраку”, але повстанці почали свої військові виступи буквально в тому ж місяці, коли відбулося кілька нападів на коаліційні сили [13].

Літо 2003 р. було періодом зародження організованих партизанських груп, які склалися, в основному, з активістів партії “Баас” і прибічників С. Хусейна. Період становлення антикоаліційного партизанського руху завершився восени 2003 р., коли під час Рамадана були збиті декілька американських вертольотів. Крім збройних виступів, повстанці почали організувати теракти. Оплотом партизан був так званий “сунітський трикутник” на захід і північ від Багдада і провінція Аль-Анбар з містом Фаллуджа, які були окупаційною зоною, контрольованою ЗС США. Незважаючи на те, що 28 червня 2004 р. Тимчасова коаліційна адміністрація передала свої повноваження Перехідному уряду Іраку, війська міжнародної коаліції залишалися в країні згідно з проханням нового уряду і у відповідності з мандатом ООН (резолюція 1546 Ради Безпеки ООН від 8 червня 2004 р.). Але антикоаліційна партизанська війна та збройні сутички між шиїтами та сунітами тривали надалі.

Все це проілюструвало необхідність у розробленні та впровадженні нових психологічних операцій, які мали вирішити два важливих завдання: довести, що повстанці є загрозою для майбутнього Республіки Ірак і що тільки США як ніхто інший можуть допомогти населенню в економічній, соціальній, військовій та інших сферах, а також у відбудові Іраку.

На думку американських спеціалістів, необхідно активізувати роботу сил і засобів психологічних операцій серед населення, враховуючи релігійні та національні відмінності. У той же час необхідно активізувати розробку інформаційно-психологічних операцій на стратегічному рівні. У самих США зростало невдоволення громадськості діями Дж. Буша в Іраку зі зростанням тероризму і протестів в Іраку та ряді мусульманських країн. Завершена війна в Іраку, яка була “маніфестом великої війни з терором” поставила перед адміністрацією президента Буша нові завдання зі створення позитивної громадської думки як у самій Америці, так і в мусульманських країнах [5]. Така

ситуація свідчить про необхідність здійснення інформаційно-психологічних впливів у повоєнний період, чому США не приділили належної уваги в іракській війні.

Висновки. Отже, дослідження інформаційно-психологічних впливів США на підготовчому, воєнному та повоєнному етапах іракської війни показало координацію зусиль державного апарату США, органів психологічних операцій збройних сил США та ЗМІ. Психологічні операції перейшли у ранг державної політики і здійснювалися шляхом публічної дипломатії. Об'єктами інформаційно-психологічного впливу напередодні та в ході війни в Іраку були військово-політичне керівництво Іраку і військовослужбовці, а також громадяни США та світова громадськість.

Якщо інформаційно-психологічні впливи на підготовчому етапі та на етапі воєнних дій були проведені з великою результативністю, то на повоєнний період при переході війни у фазу повстання вони не були розробленими. Відповідно необхідно було активізувати роботу сил і засобів психологічних операцій для завоювання підтримки населення у боротьбі з повстанськими антикоаліційними рухами із урахуванням релігійних і національних відмінностей населення Іраку. Саме такий комплексний підхід забезпечить високу ефективність інформаційно-психологічних операцій у воєнних кампаніях.

1. *Литвиненко О.В.* Інформаційні впливи та операції. Теоретико-аналітичні нариси: Монографія / О.В. Литвиненко. – К.: НІСД, 2003. – 240с.
2. *Вилко В.М.* Інформаційно-психологічне забезпечення збройних сил США в локальних війнах і збройних конфліктах 1950–2000 рр. (історичний аспект): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. істор. наук: спец. 20.02.22 “Військова історія” / В.М. Вилко. – К., 2005. – 20 с.
3. *Странніков А.М.* Інформаційна боротьба у воєнних конфліктах другої половини ХХ століття: Монографія / А.М. Странніков– К.: Альтерпрес, 2006. – 192с.
4. *Прибутько П.С.* Інформаційні впливи: роль у суспільстві та сучасних воєнних конфліктах / П.С. Прибутько, І.Б. Лук'янець. – К.: Паливода А.В., 2007. – 252 с.
5. *Patrick B.* Winning the Peace: Paradox and Propaganda after the Invasion of Iraq / B. Patrick, T. Thrall // *Global Media Journal.* – 2004. – P. 3–30.

6. *Кириченко С.О.* Розвиток світової миротворчої діяльності у 2005 році та участь у ній підрозділів Збройних Сил України // Миротворча діяльність Збройних Сил України в операції багатонаціональних сил зі створення умов стабільності та безпеки в Республіці Ірак. – К.: ННДЦ ОТ і ВВ України, 2005. – С. 6–22.
7. *Черник П.П.* Інформаційно-психологічні операції у війнах та збройних конфліктах другої половини ХХ – початку ХХІ ст. / П.П. Черник, А.В. Шумка // Вісник НУ “Львівська Політехніка” “Держава та армія”, 2008. - № 634. – С. 126–133.
8. *Гуржій О.І.* Локальні війни та збройні конфлікти другої половини ХХ століття (історико-філософський аспект): Монографія / О.І. Гуржій, С.П. Мосов, В.Д. Макаров та ін. – К., 2006. – 356 с.
9. Полевой устав армии США FM 33-1: Пер. с англ. [Электронный ресурс]. – М., 1988. – Режим доступа: <http://psyfactor//.org/-lib/fm-33-1.htm>.
10. *Жуков В.* Взгляды военного руководства США на ведение информационной войны / В. Жуков // Зарубежное военное обозрение. – 2001. – № 1. – С. 2–9.
11. *Вилко В.М.* Розвиток поглядів на інформаційно-психологічне забезпечення застосування збройних сил у воєнних конфліктах другої половини ХХ століття / В.М. Вилко, В.М. Грицюк // Військово-науковий вісник. – Випуск 10. – Львів: ЛВІ, 2008. – С. 216-230.
12. *Черник П.П.* Україна – Ірак: геополітичне тестування / П.П. Черник // Військово-науковий вісник. – Випуск 10. – Львів: ЛВІ, 2008. – С. 216–230.
13. *Hammes Th.* Insurgency: Modern Warfare Evolves into a Fourth Generation // Strategic Forum. – 2005 – No 214. – 7 p.
14. *Токов Е.* Ірак / Е. Токов, А. Касюк // Зарубежное военное обозрение. – 1996. – № 6. – С. 12–17.
15. Довідник НАТО (укр.) – Brussels: Office of Information and Press NATO. – 2001. – 608 с.
16. *Collins S.* Mind Games / S. Collins // NATO Review. – 2003. – Summer. – 18 p.
17. *Pontoniere P.* U.S. Launches Psyops War Against Iraq // New America Media. – 2003. – Mar. 13. – P. 3–4.

Надійшла до редколегії 16.10.2010 р.

Рецензент: *І.В. Буковський*, кандидат історичних наук, доцент, Національний університет “Львівська політехніка”, м. Львів.

Підписний А.Р.

ИСТОРИЯ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ИНФОРМАЦИОННО-ПСИХОЛОГИЧЕСКИХ ВЛИЯНИЙ США НА РАЗНЫХ ЭТАПАХ ВООРУЖЕННОГО КОНФЛИКТА С ИРАКОМ

Исследуются главные задания, объекты, формы и технологии информационно-психологических влияний США в войне с Ираком. Рассмотрены психологические операции всех уровней и их переход на стратегический уровень в ранг государственной политики. Проанализирован послевоенный период с точки зрения информационно-психологических влияний и необходимости их доработки на стадии восстания.

Ключевые слова: информационно-психологические влияния, США, Ирак, психологические операции, средства массовой информации.

Pidlisnyi A.

THE HISTORY OF USE OF THE USA INFORMATIONAL AND PSYCHOLOGICAL INFLUENCE AT DIFFERENT STAGES OF ARMED CONFLICT IN IRAQ

The main tasks, objects, forms and technologies of informative and psychological influences of USA war against Iraq have been investigated including the preparatory, war and postwar periods. The psychological operations of all equals and their transformation into the state policy are considered. The post war period is summarized including the informative and psychological influences and their future creation are proposed according to insurgency requirements.

Key words: informative and psychological influence, USA, Iraq, psychological operation, strategic, operative and tactical levels, mass-media.